

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.
2. Берназюк Я.О. Поняття плагіату: науковий та юридичний аспекти. Формування академічної доброчесності та механізмів запобігання та протидії плагіату в наукових творах в Україні: матер. круглого столу (Київ, 30 вересня 2016 р.) / за заг. ред. В.Л. Федоренка; Науково-дослідний центр судової експертизи з питань інтелектуальної власності Мін'юсту. К.: Видавництво Ліра-К, 2016. 96 с.
3. Штефан О.О. Плагіат: поняття, ознаки, відповідальність. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2011. № 6. С. 17–25.
4. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page>.
5. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page>.
6. Берназюк Я.О. Питання методології проведення наукових досліджень у сфері конституційного права. Право України. 2014. № 10. С. 186–198.
7. Шевцов А.Г. Вступне слово. Формування академічної доброчесності та механізмів запобігання та протидії плагіату в наукових творах в Україні: матер. круглого столу (Київ, 30 вересня 2016 р.) / за заг. ред. В.Л. Федоренка; Науково-дослідний центр судової експертизи з питань інтелектуальної власності Мін'юсту. К.: Видавництво Ліра-К, 2016. 96 с.
8. Федоренко В.Л. Шляхи і методи запобігання плагіату наукових творів та утвердження академічної доброчесності в Україні. Формування академічної доброчесності та механізмів запобігання та протидії плагіату в наукових творах в Україні: матер. круглого столу (Київ, 30 вересня 2016 р.) / за заг. ред. В.Л. Федоренка; Науково-дослідний центр судової експертизи з питань інтелектуальної власності Мін'юсту. К.: Видавництво Ліра-К, 2016. 96 с.
9. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.
10. Про утворення Вищого суду з питань інтелектуальної власності: Указ Президента України від 29.09.2017 р. № 299/2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/299/2017>.
11. Про затвердження Положення про електронні освітні ресурси: наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 01.10.2012 р. № 1060. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12>.
12. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.
13. Про наукову і науково-технічну експертизу: Закон України від 10.02.1995 р. № 51/95-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/51/95-%D0%B2%D1%80>.

УДК 342.9

ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА УЧАСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

PROBLEMS OF INVESTMENT ACTIVITY WITH THE PARTICIPATION OF TERRITORIAL COMMUNITIES IN THE CONTEXT OF DECENTRALIZATION IN UKRAINE

Борук В.В.,

*аспірант кафедри адміністративного та кримінального права
юридичного факультету
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара*

У статті проаналізовано законодавче регулювання інвестиційної діяльності в Україні. Автор статті визначив проблеми залучення інвестицій територіальними громадами. У науковому дослідженні розкрито поняття об'єднаних територіальних громад.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, державний контроль, децентралізація, об'єднані територіальні громади.

В статье проанализировано законодательное регулирование инвестиционной деятельности в Украине. Автор статьи определил проблемы привлечения инвестиций территориальными общинами. В научном исследовании раскрыто понятие объединенных территориальных общин.

Ключевые слова: инвестиционная деятельность, государственный контроль, децентрализация, объединенные территориальные общины.

The article analyses the legislative regulation of investment activity in Ukraine. Was defined the separate aspects of using forms of administrative regulation investment activity. The author defined the problem of attracting investments by territorial communities. Reveals the concept of united territorial communities.

Key words: investment activity, state control, decentralization, united territorial communities.

Постановка проблеми. Нормалізація економіки України та її зростання безпосередньо пов'язані з процесом інвестиційної діяльності. Так, залучення інвестицій дозволяє поліпшити платіжний баланс, запровадити новітні технології, стабілізувати розвиток експортного потенціалу та зниження імпорту, досягнути соціально-економічного ефекту (підвищення рівня зайнятості). Тому вважаємо за необхідне розглянути проблеми інвестиційної діяльності за участю територіальних громад в умовах реформування.

Стан опрацювання. Вивченням адміністративно-правового регулювання інвестиційної діяльності займалися як українські, так і зарубіжні вчені. Цікавими є роботи В.Б. Авер'янова, С.М. Лисниченка, К.С. Хахуліна, А.Г. Бо-

гатирьова, А.С. Музиченко, В.Ю. Полатая, І.Р. Михасюка, Л.А. Черніченка, А.М. Мороза, Т.В. Майорової, Д.В. Кравцова, В. Ворглея, А.П. Дука, Х. Джонсона, О.В. Кузьменка, М. Сорнараджа, Дж. Шварценбергера та інших.

Незважаючи на достатню кількість наукових робіт за темою адміністративно-правового регулювання інвестиційної діяльності в Україні, ця проблема є актуальною для подальшого дослідження.

Метою роботи є дослідження інвестиційної діяльності за участю територіальних громад в умовах децентралізації.

Виклад основного матеріалу. Законодавець чітко визначає форми державного регулювання інвестиційної діяльності. Так, згідно з положеннями ч. 1 ст. 12 Закону

Україні «Про інвестиційну діяльність» передбаченні такі форми державного регулювання інвестиційної діяльності: управління державними інвестиціями, регулювання умов інвестиційної діяльності, контроль за її здійсненням усіма інвесторами та учасниками інвестиційної діяльності [1].

Держава здійснює управління інвестиційною діяльністю шляхом реалізації інвестиційної політики, яка базується на законодавчих і нормативних актах та заходах, що сприяють створенню позитивного інвестиційного клімату у країні. Інвестиційна діяльність – це сукупність практичних дій юридичних осіб держави та громадян щодо реалізації інвестицій.

Згідно з ч. 3 ст. 12 Закону України «Про інвестиційну діяльність» державне регулювання інвестиційної діяльності здійснюється за допомогою таких адміністративно-правових засобів: подання фінансової допомоги у вигляді дотацій, субсидій, субвенцій, бюджетних позик на розвиток окремих регіонів, галузей, виробництв; установа державних норм та стандартів; застосування заходів щодо розвитку та захисту економічної конкуренції; роздержавлення і приватизація власності; визначення умов користування землею, водою та іншими природними ресурсами; політика ціноутворення; проведення державної експертизи інвестиційних програм та проєктів будівництва тощо [1].

Сьогодні можна констатувати, що інвестори повертаються до України. Станом на 2017 рік згідно з відомостями Міністерства економічного розвитку і торгівлі України представники 76 країн вклали в економіку України 1630,4 млн доларів США. Згідно з аналітичним звітом групи радників з впровадження державної регіональної політики в Україні Програми «U-LEAD з Європою» повідомляється, що у період з лютого 2014 по липень 2017 року іноземні компанії інвестували у 136 українських проєктів усього 3,3 млрд доларів. Серед областей лідерами є Київська – 687 млн євро, Львівська – 658 млн євро, Одеська – 596 млн євро [2].

Україна покращила умови щодо регулювання початку та завершення дозвільної системи у сфері будівництва. Україна увійшла до ТОП-40 рейтингу легкості ведення бізнесу Doing Business–2018 за показником «отримання дозволів на будівництво», покращивши свою позицію із 140 місця до 35-го серед 190 країн світу.

Однак відзначено, що інвесторів зацікавлює можливість вкладати гроші у виробництво, зокрема автомобільної продукції, адже порівняно з Польщею та Чехією в Україні це дешевше, а там постійно зростають витрати на виробництво.

За словами директора Офісу по залученню і підтримці інвестицій Деніела Білака, Західна Україна розвивається завдяки кластеру з виробництва автозапчастин. Майже у кожному виробленому в Німеччині автомобілі є деталі з України [2].

Слід підкреслити роль територіальних громад у процесі залучення інвестицій. Так, на середину 2016 року в Україні працювало 300 проєктів міжнародної технічної допомоги, які пройшли державну реєстрацію (перереєстрацію).

Окреме значення у процесі залучення інвестицій на місцях має нове поняття «об'єднані територіальні громади». Так, Законом України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 05.02.2015 р. № 157-VIII передбачено створення такої адміністративно-територіальної одиниці, як об'єднана територіальна громада. Згідно зі ст. 4 ЗУ «Про добровільне об'єднання територіальних громад» передбачено такі умови добровільного об'єднання територіальних громад:

1) у складі об'єднаної територіальної громади не може існувати іншої територіальної громади, яка має свій представницький орган місцевого самоврядування;

2) територія об'єднаної територіальної громади має бути нерозривною, межі об'єднаної територіальної гро-

мади визначаються за зовнішніми межами юрисдикції рад територіальних громад, що об'єдналися;

3) об'єднана територіальна громада має бути розташована в межах території Автономної Республіки Крим, однієї області;

4) під час прийняття рішень щодо добровільного об'єднання територіальних громад беруться до уваги історичні, природні, етнічні, культурні та інші чинники, що впливають на соціально-економічний розвиток об'єднаної територіальної громади;

5) якість та доступність публічних послуг, що надаються в об'єднаній територіальній громаді, не можуть бути нижчими, ніж до об'єднання [3].

Також слід зазначити, що згідно з інформацією, розміщеною на урядовому порталі Кабінету Міністрів України, сьогодні вже створено 665 об'єднаних територіальних громад, що об'єднали 3 118 громад (27,8% від загальної кількості місцевих рад станом на 01.01.2015 р.) та 5,7 млн осіб (13,4% загальної кількості населення України). У процесі децентралізації громади здобули ресурс, фінанси, повноваження, тобто значний інструментарій і можливості для забезпечення повноцінного місцевого розвитку.

Необхідним складником забезпечення ефективності децентралізації є збільшення надходження фінансів саме до органів місцевого самоврядування.

Тому із внесенням змін до Податкового та Бюджетного кодексів (від 1 січня 2015 року) місцевим самоврядуванням отримано більше фінансів для підвищення економічної спроможності.

Вже сьогодні об'єднані територіальні громади залучають інвесторів до співпраці. Так, об'єднані громади здобули повноваження та ресурс, які мають міста обласного значення, зокрема зарахування до місцевих бюджетів об'єднаних територіальних громад 60% податку на доходи фізичних осіб на власні повноваження. Окрім того, на місцях повністю залишаються надходження від податків (єдиного, на прибуток підприємств і фінансових установ комунальної власності та податку на майно (нерухомість, земля, транспорт)).

Також об'єднані територіальні громади мають прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом. До реформи їх мали тільки обласні та районні бюджети, бюджети міст обласного значення. Для виконання делегованих державою повноважень їм надають відповідні трансферти: дотації, освітні та медичні субвенції, субвенції на розвиток інфраструктури громад тощо. Законодавчі зміни також надали право органам місцевого самоврядування затверджувати місцеві бюджети незалежно від дати прийняття закону про Державний бюджет.

Такі зміни вже дали перші результати. Власні доходи місцевих бюджетів з 2014 до 2017 року зросли на понад 100 млрд гривень (рис. 1).

Темпи зростання місцевих податків та зборів в об'єднаних територіальних громадах становлять 29,4% (за 11 місяців 2017 р.), що більше від середнього по Україні на 24,9%. Зокрема, плата за землю зросла на 20%, надходження податку на нерухоме майно – на понад 70%. Видатки бюджету розвитку в розрахунку на одну особу порівняно з минулим роком збільшилися у півтора рази [4].

Окремо повідомляється про такі нові повноваження та можливості: об'єднані територіальні громади, крім зростання власних фінансових можливостей, мають й інші інструменти забезпечення економічного розвитку (здійснення зовнішніх запозичень, самостійне обрання установ з обслуговування коштів місцевих бюджетів відносно розвитку та власних надходжень бюджетних установ). Децентралізовано повноваження у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства. Органам місцевого самоврядування надано право самостійно визначати містобудівну політику.

Рис. 1.

Зараз напрацьовуються законопроекти, покликані чітко розмежувати повноваження у сфері освіти, охорони здоров'я, дозвілля, соціально-економічного розвитку, інфраструктури між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади на кожному з територіальних рівнів адміністративно-територіального устрою держави [4].

Яскравим прикладом упровадження децентралізації є Гірсівська об'єднана територіальна громада, представники якої підписали інвестиційний договір з компанією «Юрокейп», що призвело до надходження до бюджету сільської ради орендної плати за землю та 60% податку на прибуток. Окрім того, згідно з повідомленням Запорізької обласної державної адміністрації компанія «Юрокейп» готова залучити інвестиції у загальному розмірі близько 700 млн євро, з яких 300 млн євро вже зарезервовані для реалізації проекту з будівництва ВЕС. Прогнозний термін реалізації проекту – 2019 рік. Найбільша частина потужностей вітроелектростанції (350 МВт) буде побудована на території Гірсівської об'єднаної територіальної громади Приазовського району Запорізької області, в розвиток інфраструктури якої компанія направить 350 тис. доларів США [5].

Висновки. Отже, зміни до законодавства дозволили наповнити бюджети територіальних громад та залиши-

ти значну частину грошей на місцях. Прийняття закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» залучило нове поняття у систему децентралізації України – поняття «об'єднана територіальна громада». Громади отримують в управління землю, тобто вся земля, що підпорядковується району, розподіляється між об'єднаною територіальною місцевістю. Також надається можливість забудови в межах об'єднаних територіальних громад, надання дозвільних документів. Крім того, спостерігається повернення інвесторів до України, яких приваблює якість та ціна виробництва, зокрема і автомобільних частин. Інвесторів, зокрема «Юрокейп», цікавить будівництво електростанцій, які використовують відновлювальні джерела енергії. Представники зазначеної компанії не один рік співпрацюють з місцевою владою, залучаючи гроші та будуючи вітрові електростанції. Наразі співробітництво продовжуються вже з Гірсівською об'єднаною територіальною громадою. Крім того, в умовах децентралізації влади залучення інвестицій територіальними громадами має важливе значення, оскільки останні безпосередньо впливають на вирішення нагальних потреб свого регіону.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. №47. Ст. 646.
2. Аналітичний звіт групи радників з впровадження державної регіональної політики в Україні Програми "U-LEAD з Європою" URL: http://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/157/Regional_development_of_Ukraine_Analytical_report_01-09.2017__1_.pdf.
3. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 13. Ст. 734.
4. Реформа децентралізації / Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/reformi/reforma-decentralizaciyi>.
5. Інвестиції у розвиток територій. URL: <http://decentralization.gov.ua/news/7252>.